

XXX. županijsko Natjecanje iz hrvatskoga jezika

27. ožujka 2025.

drugi (II.) razred

zaporka

--	--	--	--	--	--

(peteroznamenkasti broj i riječ)

broj bodova:

90

Upute natjecateljima

1. Mobitele, pametne satove i druge prijenosne ili nosive elektroničke audio i videouređaje treba predati članu Povjerenstva koji provodi Natjecanje za pojedini razred.
2. Ispit se piše 90 minuta.
3. Ispit se piše isključivo kemijskom olovkom crne ili plave boje. Tinta se ne smije moći obrisati.
4. Prije rješavanja ispita treba čitljivo i pravopisno točno ispuniti listić sa zaporkom.
5. Natjecatelj zaporku treba napisati na manju i na veću omotnicu te na prvu stranicu ispita.
6. Ispitne zadatke treba pažljivo pročitati.
7. Treba pažljivo slijediti upute u zadatku.
8. Rješenja treba upisivati na za to predviđena mjesta.
9. Ako natjecatelj želi izmijeniti odgovor, treba ga precrtati, dopisati istom kemijskom olovkom novi odgovor te podizanjem ruke pozvati dva člana Povjerenstva koja nadziru pisanje. Oba člana trebaju odmah pred natjecateljem parafirati izmjenu odgovora. **Svaki natjecatelj smije u cijelome ispitu imati najviše tri izmjene.**
10. Odgovori ne smiju biti pisani velikim tiskanim slovima.
11. Odgovori trebaju biti pravopisno i gramatički točni.
12. Nakon završetka pisanja ispit, radni papir i manju omotnicu treba staviti u veću omotnicu, koju treba predati članu Povjerenstva.
13. Nakon objave privremene ljestvice poretka natjecatelj ima pravo uvida u ispit i pravo na pismenu žalbu.

Želimo Ti uspjeh na Natjecanju!

Županijsko povjerenstvo:

1. _____
(predsjednik Županijskoga povjerenstva)
2. _____
(član Županijskoga povjerenstva)
3. _____
(član Županijskoga povjerenstva)

1. Prepiši pisanim slovima, prema pravilima o pisanju velikoga i maloga početnog slova, dijelove rečenica u zagradama otisnute velikim tiskanim slovima.

Godine 2025. slavi se 160. godišnjica rođenja Silvija Strahimira Kranjčevića, najznačajnijega pjesnika _____ (HRVATSKOGA REALIZMA). Buntovničke prirode, _____ (SENJANIN) rodom, rođen podno _____ (BRDA NEHAJ), ostao je zapamćen po svojem književnom i političkom angažmanu. Bio je pripadnik _____ (STRANKE PRAVA) i zastupao _____ (PRAVAŠKE) ideje. Za vrijeme boravka u Sarajevu, gdje je i umro, uz brojne druge dužnosti bio je i urednik _____ (ČASOPISA „NADA”).

6	
---	--

2. Upiši č/ć u skladu s pravopisnim pravilima.

- a) Kranjčević je postao vode__i hrvatski pjesnik svojim *Izabranim pjesmama*.
- b) Njegove mnogobrojne pjesme doti__u različite teme, a uzdiže ih na općeljudsku razinu.
- c) Često pokazuje kako ljudi mogu biti __udljivi.
- d) Čim vidim njegovu zbirku u knjižnici, s radoš__u ću je pročitati.

4	
---	--

3. Odredi vrstu podcrtanim riječima.

O, pa ti se i ne sjećaš da si glasno ime našega književnika izgovorila pred svima!

- a) o – _____
- b) se – _____
- c) si – _____
- d) glasno – _____

4	
---	--

14	
----	--

4. Napiši riječi iz zagrada u odgovarajućemu obliku.

- a) U _____ (Ćurčić) pismu Eli su prispjele nove informacije.
b) Kranjčević često u pismima spominje _____ (Višnja) ljubav.
c) U njegovoj je sobi bila _____ (Schneider) slika.
d) Od knjiga tu je, uz ostale, stajao _____ (Ranke) Čovjek.

4	
---	--

5. Pročitaj tekst i odredi padež podcrtanim riječima.

Moj Silvije

Silvije voli svoj Senj. To malo mjestance sa svojom pustom kamenitom okolicom, gdje svako stablo već u julu zbog vručine odlista, gdje mjesto trave samo mirisna kadulja kroz kamenje viri, vrlo mu je drago. A istom more! Koliko je puta znao reći, ni svi velegradi ne pružaju tolike promjene oku, toliko uživanja, koliko mali komadić mora.
(izvor: Daniel Miščin, *Skriveni svijet Silvija Strahimira Kranjčevića, Osobni svijet S. S. Kranjčevića u bilješkama Ele Kranjčević, Zagreb, 2008.*)

Senj – _____
kamenitom – _____
vručine – _____
more – _____
oku – _____

5	
---	--

6. U skladu s pravopisnim pravilima na obilježeno mjesto ili upiši zarez ili ostavi polje praznim.

- a) „U knjizi sam pročitao” ____ rekao sam mu ____ „da je Kranjčević nakon operacije trpio velike bolove.”
b) Nije mogao više pisati ____ s obzirom na to da se nakon operacije loše osjećao.
c) Silvijeva razdvojenost od Senja ____ iako je bila nužna ____ bila je vrlo teška.
d) Proučavajući pisma ____ možemo vidjeti da je kćer Višnju posebno razmazio.
(tekst prilagođen prema knjizi *Skriveni svijet Silvija Strahimira Kranjčevića*)

4	
---	--

7. Dopuni rečenice iz Kranjčevićeve pjesme *Ja mišljah...* glagolskim oblicima prema zadanim uputama.

- a) _____ (misлити, 1. l. jd. imperfekta), evo, proljetna je šuma.
b) Evo, pod nebesa _____ (lijetati, 1. l. jd. prezenta).
c) Pa _____ (grijati se, 2. l. jd. imperativa) za sve što si dosle zebo.
d) _____ (htjeti, 1. l. jd. aorista) reći Bogu ili komu.

4	
---	--

8. Razvrstaj podcrtane riječi prema načinu prijenosa značenja.

- a) Svojim je stavovima oblikovao cijelu svoju generaciju.
b) U jednoj pjesmi govori da je čovjekov život slijepac.
c) Srce mu vene za vlastitom obitelji.
d) Kranjčevićev stih zauvijek traje.

metafora: _____, _____

metonimija: _____, _____

4	
---	--

9. Napiši o kojoj je vrsti leksema riječ s obzirom na vremensku raslojenost leksika.

- a) Postoji mrežopis na kojem se mogu naći zanimljivosti o Kranjčeviću životu.

- b) Koracah tamom kroz svodovlje crno. (S. S. Kranjčević, *U katakombah*)

- c) Vidjeh lomna kmeta stara. (S. S. Kranjčević, *Astrea*)

- d) Il si blizu ili si daleče! (S. S. Kranjčević, *Hrvatskoj braći iz Dalmacije*)

- e) Učenik u sambicama i bijeloj majici najemotivnije je recitirao Kranjčevićeve stihove.

5	
---	--

13	
----	--

10. Napiši podcrtane riječi u kanonskome obliku.

Onamo će mrtvo gledat

U zvijezde i nebesa

I u pelud lipe rodne

Što ga vjetrić na njeg stresa.

(S. S. Kranjčević, *Po pučini*)

a) nebesa _____ b) rodne _____

c) vjetrić _____ d) stresa _____

4	
---	--

11. Preoblikuj zadanu jednostavnu proširenu rečenicu u jednostavnu neproširenu.

U daleko, mutno doba, pod povorjem Himalaje, tražile su zvijezdu onu plačne oči drevne raje. (S. S. Kranjčević, *Misao svijeta*)

1	
---	--

12. Preoblikuj jednostavne rečenice u složene tako da na mjesto podcrtanoga izraza uvrstiš odgovarajuću zavisnu surečenicu ne mijenjajući redoslijed rečeničnih dijelova.

a) Kranjčevića su izbacili iz škole zbog drskog i neprimjerenog ponašanja.

uzročna rečenica:

b) Otišao je u Rim radi studija.

namjerna rečenica:

c) Unatoč bolesti nije posustajao u pisanju.

dopusna rečenica:

3	
---	--

8	
---	--

13. Odredi vrstu zavisnosložene rečenice. Priložnim rečenicama odredi vrstu.

a) Otišao je u Beč kako bi se liječio. _____

b) Toliko je pisao da je zaboravio najvažnije. _____

c) Srce je vidjelo gdje se grle raj i pako. _____

(S. S. Kranjčević, *Po pučini*)

d) To je autor čiju obljetnicu obilježavamo. _____

e) Slobode koji nema, taj o slobodi sanja. _____

(S. S. Kranjčević, *Moj dom*)

f) Gdje raj da ovaj prostrem, uzalud svijet prosim. _____

(S. S. Kranjčević, *Moj dom*)

g) Mrijeti ti ćeš kada počneš sam u ideale svoje sumnjati. _____

(S. S. Kranjčević, *Mojsije*)

7	
---	--

14. Odredi vrstu leksičko-semantičkoga odnosa označenih riječi.

a) Svemirske sfere tresu i nose, / U dol i goru... (S. S. Kranjčević, *San*)

b) I sve je bol i sve su jadi. (S. S. Kranjčević, *Noći*)

2	
---	--

15. Navedi koje su glasovne promjene provedene u podcrtanim riječima u sljedećim rečenicama.

a) „Otkada penje slušo sam Ti sveto....“ (S. S. Kranjčević, *Uspomeni Augusta Šenoe*)

b) „Nek viknu vrazi: skidaj glavu, puče...“ (S. S. Kranjčević, *Povijesti sud*)

	glasovna promjena
penje	
vrazi	
puče	

3	
---	--

12	
----	--

16. Podcrtani dijalektizam zamijeni standardnojezičnim leksemom.

a) „Koru hljeba, žlicu čorbe!...“ (S. S. Kranjčević, *Uskočke elegije*; 10. *Guslar*)

b) „Evo svanu nama hora, našem žiću pramaljeće...“ (S. S. Kranjčević, *Naprijed, braćo!*)

2	
---	--

17. Razvrstaj označene dijalektizme s obzirom na vrstu.

U Senju je volio jesti pole, ukusno tradicionalno jelo od krumpira. Dok je ondje boravio, saznao je da mučat znači šutjeti, a jisti – jesti.

a) fonološki dijalektizam: _____

b) etnografski dijalektizam: _____

c) izrazni dijalektizam: _____

3	
---	--

18. Napiši koje glagolsko vrijeme izriču podcrtani glagoli ako je riječ o relativnoj uporabi glagolskih vremena.

a) On sutra piše svojoj ženi. _____

c) Ako ne pročita, ostade bez saznanja. _____

2	
---	--

19. Ispiši neizravni objekt iz sljedeće rečenice.

Bio je poznati pjesnik, a mnogi su mu održali počast.

neizravni objekt: _____

1	
---	--

8	
---	--

20. Ispiši subjekte iz navedenih rečenica.

a) Tko će otkrit ovu zvijezdu s ovu stranu našeg groba? _____

(S. S. Kranjčević, *Misao svijeta*)

b) I sva bijeda čovječanstva u njima se posvjedoči. _____

(S. S. Kranjčević, *Misao svijeta*)

2	
---	--

21. Ispiši iz rečenice zadane članove rečeničnoga ustrojstva.

Gorko je stajati uz odar vlastite volje. (S. S. Kranjčević, *Ditiramb*)

a) predikat: _____

b) subjekt: _____

c) priložna oznaka mjesta: _____

d) imenički atribut: _____

4	
---	--

U zadatcima od 22. do 26. zaokruži slovo ispred točnoga odgovora.

22. Koje značenje ima podcrtana riječ?

Kranjčevićev je pjesnički govor trezven, opterećen težinom zbilje.

a) razumljiv c) nakićen

b) razborit d) ozbiljan

1	
---	--

23. Koje značenje ima podcrtana riječ?

Govori se da je Kranjčević u školi bio osoran i nepokoran.

a) neposlušan c) drzak

b) glasan d) sposoban

1	
---	--

8	
---	--

24. Koje značenje ima podcrtana riječ?

Sila koja čovjeka uvodi u njegov kozmički usud jest mašta.

- a) prostor
- b) sudbina
- c) sud
- d) ravnoteža

1	
---	--

25. Koja je rečenica pravopisno i gramatički točna?

- a) Nije pročitala lektiru niti nije odgovorila na zadana pitanja.
- b) Ne mogu ti prepričati lektiru na brzinu niti ti želim prepričati.
- c) Niti mu mogu prepričati lektiru niti mu ne želim prepričati.
- d) Nisam niti pročitala cijelu lektiru niti nisam tražila koga da mi pomogne.

1	
---	--

26. U kojoj je rečenici upotrijebljen žargonizam?

- a) Proučit ćemo Kranjčevićevu versifikaciju.
- b) Profa nam je rekla da pročitamo dvije Kranjčevićeve pjesme za sutra.
- c) Baš su mu dobre pisme.
- d) Kranjčević je pjesnički opus iznimno raznolik.

1	
---	--

27. Oblikuj smislene te pravopisno i gramatički točne rečenice u kojima ćeš upotrijebiti riječ *idealno* kao prilog i pridjev.

- a) rečenica u kojoj je riječ *idealno* pridjev:

- b) rečenica u kojoj je riječ *idealno* prilog:

28. Kojim su funkcionalnim stilom pisani sljedeći tekstovi?

2	
---	--

- a) žalba na zaključnu ocjenu _____
- b) roman o životu na otoku _____
- c) doktorat o Kranjčevićevoj poeziji _____
- d) vijest o isključivanju učenika iz škole _____

4	
---	--

9	
---	--

29. Pažljivo pročitaj dio pisma Vejsila Ćurčića Eli Kranjčević iz Beča iz knjige Daniela Miščina pa odgovori na zadana pitanja.

Vejsil Ćurčić i Silvije – 23. studenoga 1906., petak

Velecijenjena gospođo!

Kako ja uopće pišem moja pisma u najvećoj brzini, moglo se lasno¹ dogoditi, da se nijesam baš precizno izrazio i da ste Vi sasvijem drugačije razumjeli ono, što sam ja na karti pisao radi naknadnog liječenja. (...)

Poslije će biti nužno možda u koje kupalište poći te tako s liječenjem nastaviti, dok zbilja potpuno ozdravi i tad ne će biti više opasnosti, da bi se bolja mogla opet ponoviti. Najposlije to su sve manje ili više moje kombinacije i mi ćemo radije pričekati ono, što će reći profesor, kad bude otpustio Silvija iz bolnice. Ja ću već kod jedne prilike opet ići k njemu i raspitati se pobliže o svemu.

Kako se je uopće i nadati, Silvije napreduje razmjerno dobro. Profesor veli da rane lijepo stoje pak mu je već dozvolio da može sve jesti, a to Vam je najbolja svjedočba o njegovom stanju. Groznice ne ima baš ništa, samo malo bolova u ranama. (...)

(Prilagođeni tekst, izvor: Daniel Miščin, *Skriveni svijet Silvija Strahimira Kranjčevića*, Zagreb, 2008.)

a) Kojoj vrsti pasivnog leksika pripadaju podcrtani leksemi? _____

b) Prepiši višestrukosloženu rečenicu koja uključuje zavisnu uzročnu i objektu surečenicu.

c) Kojom bi se riječi u standardu mogla zamijeniti riječ *bolja*? _____

d) Kako glasi antonim riječi *opasnost*? _____

e) Koja je svrha (namjena) pisma Vejsila Ćurčića?

5	
---	--

5	
---	--

¹ lako